

ФІНАНСОВІ ПРОБЛЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

к.е.н, доц. **Ілляшенко К.В., Тішаєв М.В.**
Сумський державний університет

Доходи місцевих бюджетів відіграють дуже важливу роль у забезпеченні фінансової та матеріальної бази органів місцевого самоврядування, що в свою чергу торкається інтересів населення країни. Негативна тенденція зменшення власних доходів місцевого самоврядування, що прослідковується в Україні останніми роками, призводить до ще більшої залежності від міжбюджетних трансфертів.

Проблему доходів місцевих бюджетів досліджують багато науковців, як відчизняних, так і зарубіжних. Однак не всі аспекти добре висвітлені.

Надання населенню суспільних благ стає однією з функцій органів місцевого самоврядування в економіці вільної конкуренції, фінансування яких здійснюється за рахунок місцевих бюджетів. Бюджет посідає провідне місце у фінансовій системі кожної держави незалежно від політичної системи, адміністративного і територіального устрою.

Джерела доходів місцевих бюджетів формуються відповідно до Бюджетного кодексу та інструктивних матеріалів Кабінету міністрів України, а з 1 січня 2011 р. з врахуванням Податкового кодексу, і поділяються на:

1. податкові надходження;
2. неподаткові надходження;
3. спеціальні надходження;
4. міжбюджетні трансферти.

На прикладі м. Суми ми можемо відзначити, що в 2011 році податкові надходження склали 59,9% від загального обсягу доходів, неподаткові надходження – 6,32%, міжбюджетні трансферти – 32,9, спеціальні надходження – 0,88%.

Такі промислові гіганти нашого регіону як: ПАТ "Сумхімпром", ВАТ Сумське НВО ім. М.В.Фрунзе, ВАТ "СЗНЕМ Насосенергомаш", ТОВ СУБП "Укртехносинтез" є найбільшими платниками податку з доходів фізичних осіб в м. Суми, від яких з кожним роком здійснюється все більше надходжень. Загальний обсяг надходжень від зазначених підприємств в порівнянні з 2010 роком зріс приблизно на 19800 тис. грн.

Відповідно до Податкового кодексу України визначено перелік місцевих податків і зборів. Тепер замість 14 місцевих податків та зборів справлятимуть тільки 5 місцевих податків і зборів. До місцевих податків належать:

1. податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;
2. єдиний податок.

До місцевих зборів належать:

3. збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності;
4. збір за місця для паркування транспортних засобів;
5. туристичний збір.

Місцеві ради обов'язково встановлюють податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, єдиний податок та збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності. Місцеві ради в межах повноважень, визначених Податковим кодексом, вирішують питання щодо встановлення збору за місця для паркування транспортних засобів, туристичного збору.

Зменшення кількості місцевих податків і зборів призводить до зменшення надходжень до бюджету району. Що стосується єдиного та фіксованого податку, то відомо, що законодавець залишив спрощену систему оподаткування для підприємців.

Економічна ситуація в країні вплинула на виконання бюджетів всіх рівнів. Місцеві бюджети перебувають у певній залежності від трансфертів із державного бюджету, причому останніми роками частка трансфертів у доходах зведених місцевих бюджетів перевищує частку податкових надходжень. Дотація вирівнювання як основний вид міжбюджетних трансфертів надходить на рахунки місцевих бюджетів як певний відсоток від кошика доходів державного бюджету для надання міжбюджетних трансфертів. Тому, якщо фактичне надходження доходів цього кошика є нижчим за планові показники, доходи й видатки місцевих бюджетів розбалансованими. Недостатнє матеріальне та фінансове становище не дає можливості в повній мірі виконувати функції покладені на органи місцевого самоврядування.

Економічна ситуація в країні вплинула на виконання бюджетів всіх рівнів. Місцеві бюджети перебувають у певній залежності від трансфертів із державного бюджету, причому останніми роками частка трансфертів у доходах зведених місцевих бюджетів перевищує частку податкових надходжень.

Вважаємо, що за місцевими органами влади повинні бути закріплені більш значимі власні дохідні джерела надходжень, такі як: податок з доходів фізичних осіб, податки на нерухомість, акцизи, плата за ліцензію та торговий патент, плата з власників транспортних засобів, плата за ресурси місцевого значення, місцеві екологічні податки, місцеві податки й збори, а також 50% податку на додану вартість і податку на прибуток підприємств. Тільки у цьому випадку може бути забезпечена дійсна фінансова самостійність органів місцевого самоврядування, самофінансування та незалежність від державного бюджету.